

معاونت درمان

دبیرخانه شورای راهبردی تدوین راهنماهای سلامت

شناسنامه و استاندارد خدمت

ارزیابی تخصصی پزشکی قانونی برای تعیین نقص عضو و یا ازکارافتادگی

زمستان ۱۳۹۹

تنظیم و تدوین: (به ترتیب حروف الفبا)

کامران آفاخانی متخصص پزشکی قانونی

دکتر شهرام شفیعیان متخصص پزشکی قانونی

خانم دکتر شجاعی متخصص پزشکی قانونی

دکتر علی علی محمدی متخصص پزشکی قانونی

دکتر آرش عکاظمی متخصص پزشکی قانونی

دکتر محمد کاظمیان متخصص پزشکی قانونی

دکتر مهدی مصری متخصص پزشکی قانونی

مشاور:

دکتر مریم خیری متخصص پزشکی اجتماعی

تحت نظارت فنی:

گروه استانداردسازی و تدوین راهنماهای سلامت

دفتر ارزیابی فن آوری، تدوین استاندارد و تعرفه سلامت

مقدمه:

تعیین میزان خسارت جسمی و انطباق آن با قانون دیات از جمله وظایف و توانمندی های متخصصین پزشکی قانونی می باشد که تعیین دقیق آن در زمان مناسب جهت جلوگیری از تضییع حقوق مصدوم و ضارب الزامی می باشد. تعیین بخشی از این خسارات با کمک قوانین مجازات اسلامی تحت عنوان دیه مقدر تعیین گردیده است و قابل محاسبه می باشد و نقش پزشک تعیین و ثبت نوع دقیق ضایعه قابل انطباق با قانون مربوطه می باشد لیکن قسمت قابل توجهی از این موارد در متن قانون تعیین نگردیده است و خسارت مربوطه بر اساس اصول علمی و با استفاده از منابع تعیین نقص عضو بدنی تحت عنوان ارش مشخص و تعیین می نمایند. نبودن مستندات کافی در ارتباط با نحوه ایجاد صدمات، ارتباط آن با حادثه مورد ادعا، نوع و میزان آسیب و نقص بدنی قبل از وقوع حادثه و آسیب اخیر و در نهایت تعیین بهترین زمان محاسبه نقص عملکرد ثانویه به ترومای مورد نظر مواردی هستند که پزشک را در محاسبه نقص عضو نهایی و ارش صدمات بدنی دچار مشکل می نماید. همچنین بکارگیری دانش سایر متخصصین ذیربط و استفاده از تجهیزات و امکانات تشخیصی پاراکلینیک از جمله عوامل تاثیرگذار در تعیین و محاسبه دقیق میزان نقص عضو و در نهایت تعیین خساراتی است که در قانون مجازات اسلامی تصریح نشده است و تعیین آن را به عهده کارشناس مربوطه گذاشته است. در این خدمت پزشک با کمک شرح حال، معاینه بالینی، بکارگیری تکنیک های پاراکلینیک، بررسی پرونده بالینی و استفاده از مشاوره سایر پزشکان مرتبط و تعیین نقص عضو مرتبط با حادثه مورد نظر، ضمن تسهیل محاسبه خسارت نهایی بیمار دقت و صحت آن را ارتقاء می دهد. خسارت تعیین شده نه تنها در موارد حقوقی قابل استفاده می باشد بلکه مورد استفاده در استعلامات سازمان های بیمه گر می باشد.

الف) عنوان دقیق خدمت مورد بررسی (فارسی و لاتین) به همراه کد ملی:

ارزیابی تخصصی پزشکی قانونی برای تعیین نقص عضو و یا ازکارافتادگی کد ملی: ۹۰۱۸۸۵

Impairments rating and disability determination by Forensic Phathologist.

ب) تعریف و تشریح خدمت مورد بررسی :

بعد از ثبت ضایعات بالینی و تطابق صدمات با مقتضیات قانونی یکی از مهمترین وظایف متخصصین پزشکی قانونی، تجزیه و تحلیل بالینی نقص عضوهای بوجود آمده و تعیین میزان دقیق آن پس از رسیدن به حداکثر بهبودی بالینی است. باتوجه به تاثیر پایدار نقص عضوها بر عملکرد عادی افراد اعلام دقیق نقص عضو زمینه را جهت جبران غرامت فراهم خواهد کرد. توجه به این نکته حائز اهمیت است که صرف وجود ضایعه دلیل وجود نقص عضو نخواهد بود و ضروری است که یافته های عینی منطبق بر توصیف سازمان بهداشت جهانی از نقص عضو باشد لذا پزشکان باید از دانش، مهارت، قضاوت و تجربه بالینی کافی جهت انجام معاینه و تطابق یافته های عینی با معیارهای اعلام شده در کتب مرجع را داشته باشند.

تعریف استاندارد باعث تسهیل در شرایط ذیل می گردد:

- تعیین موارد ضروری انجام مشاوره یا ویزیت بیماران با آسیب منجر به نقص عضو
- تعیین حداقل های لازم از نظر مهارت فرد معاینه کننده، ملزومات و ابزار ضروری
- تعیین استانداردهای ثبت و تهیه گزارش

- تعیین اقدامات ضروری قبل و بعد از انجام معاینه

ج) اقدامات ضروری جهت انجام کارشناسی:

لازم است مرحله به مرحله می توانند به ثبت ضایعات و بررسی نقص عضو این بیماران اقدام گردد.

در این خدمت لازم است اوراق هویت شامل شناسنامه، کارت ملی، پاسپورت و غیره / امکان استفاده از خدمات پاراکلینیک مثل گرافی، سیتی اسکن و ام آر آی و فتوگرافی از جراحات وجود داشته باشد / ابزار اندازه گیری مثل گونیومتر و خط کش، متر و ... /

• ارزیابی قبل از انجام کارشناسی:

تعیین هویت با استفاده از اوراق هویتی یا اعلام شده توسط اورژانس .

• ارزیابی حین انجام کارشناسی:

بررسی شکایت اصلی و شرح حال کامل بیمار بعد از Stable شدن شرایط بیمار. در واقع متخصص پزشکی قانونی در این مرحله به بررسی شکایت اصلی و گرفتن شرح حال کامل و ثبت و تعیین صدمات مرتبط با حادثه مورد نظر و افتراق آن از اختلالات جسمی و روحی زمینه ای و غیر مرتبط با حادثه اخیر می پردازد. همچنین در این مرحله پزشک علاوه بر معاینات بالینی از اقدامات پاراکلینیک از جمله گرفتن X-Ray ، CT-Scan و MRI جهت ثبت کلیه عوامل تاثیرگذار در تعیین خسارت نهایی بهره می گیرد. لازم است بر اساس عضو درگیر متغییرهای مرتبط کمی (قابل اندازه گیری) و کیفی پس از انجام کلیه مشاوره های تخصصی جهت تعیین میزان نقص عضو مشخص گردند. متغییرهای اصلی انتخاب و بر اساس معیارهای تعریف شده درصد خسارت عضو مربوطه مشخص و به همین ترتیب خسارت ضایعات سایر اعضا بر اساس معیارهای AMA Guide و استانداردهای تعریف شده در گایدلاین های تعریف شده در سازمان پزشکی قانونی مشخص و پس از تجمیع یا ترکیب موارد درصد نهایی نقص عضو تعیین می گردد. در تعیین میزان خسارات لازم است مستندات لازم از جمله اندازه گیری کمی متغییرها، درجه شدت متغییرهای کیفی، مستندات پاراکلینیک مثل گرافی ها و نتایج EMG-NCV و ... ثبت گردند.

• ارزیابی بعد از انجام کارشناسی:

در صورتی که احتمال تغییر در میزان آسیب بدنی مثل نیاز به آمپوتاسیون بدنبال عدم پاسخ مناسب به درمان های اولیه وجود داشته باشد، بیمار نیاز به معاینه مجدد و یا معاینه بعد از عمل جراحی و معاینه قبل از ترخیص خواهد داشت که مجدداً بیمار تحت معاینه قرار می گیرد.

د) تواتر ارائه خدمت (تعداد دفعات مورد نیاز / فواصل انجام)

بسته به نوع ضایعه، صدمات و اقدامات درمانی به صلاحدید پزشک مربوطه ، بیمار ممکن است در ابتدای بستری، بعد از انجام پروسیجرهای درمانی و تکمیل دوره درمان نیاز به ویزیت داشته باشد. مواردی که طی سه ماه آتی امکان تغییر میزان نقص عضو بیش از سه درصد دارند نیاز به معاینه مجدد خواهند داشت.

ه) افراد صاحب صلاحیت جهت تجویز (Order) / خدمت مربوطه و استاندارد تجویز:

متخصصین ارتوپدی ، متخصصین طب اورژانس، متخصصین نوروسرجری، متخصصین اطفال، متخصصین داخلی، متخصصین طب کار
متخصص پزشکی ورزشی و سایر گروههای تخصصی پزشکی.

و) افراد صاحب صلاحیت جهت ارائه خدمت مربوطه:

متخصص پزشکی قانونی، منخصص طب کار

ز) عنوان و سطح تخصص های مورد نیاز (استاندارد) برای سایر اعضای تیم ارائه کننده خدمت:

ردیف	عنوان تخصص	تعداد موردنیاز به طور استاندارد به ازای ارائه هر خدمت	میزان تحصیلات مورد نیاز	نقش در فرایند ارائه خدمت
۱	متخصص سایر رشته ها	یک نفر	پزشک	درخواست کننده مشاوره
۲	تیم پرستاری	یک نفر	کارشناسی	پیگیری های لازم

ح) استانداردهای فضای فیزیکی و مکان ارائه خدمت:

اتاق ویزیت درمانگاهی بر مبنای استاندارد وزارت بهداشت (شامل تخت معاینه، صندلی بیمار، میز پزشک و فضا برای استفاده از مانیتور)

اتاق محل بستری بیمار بر مبنای استاندارد وزارت بهداشت

ط) تجهیزات پزشکی سرمایه ای به ازای هر خدمت:

تخت معاینه ، تخت ژنیکولوژی ، گوشی پزشکی، اتوسکوپ ، آبسلانگ ، رایانه ، پاراوان، چراغ معاینه پایه دار، چراغ قوه ، ذره بین،

گونئومتر، کولیس، خط کش استیل، متر قابل انعطاف، چکش رفلکس

ی) داروها، مواد و لوازم مصرفی پزشکی جهت ارائه هر خدمت:

ردیف	اقلام مصرفی مورد نیاز	میزان مصرف (تعداد یا نسبت)
۱	دستکش لاتکس و پلاستیکی	برای هر بیمار یک جفت
۲	دستکش استریل	برای هر بیمار یک جفت
۳	ماسک جراحی	برای هر ۴ ساعت یک عدد
۴	روپوش پزشکی	برای هر پزشک یک عدد
۵	آبسلاتک	برای هر بیمار یک عدد در صورت نیاز
۶	کاور تخت معاینه و تخت ژنیکولوژی	هر بیمار یک عدد
۷	سوپ	برای هر بیمار یک عدد در صورت نیاز
۸	لوله آزمایش شیشه ای	برای هر بیمار یک عدد در صورت نیاز
۹	پاکت نامه کاغذی	برای هر بیمار یک عدد در صورت نیاز
۱۰	پاکت کاغذی (برای ضبط برخی اشیاء)	برای هر نمونه یک عدد در صورت نیاز
۱۱	کیسه پلاستیکی کوچک، متوسط، بزرگ زیپ دار	برای هر نمونه یک عدد در صورت نیاز
۱۲	پنبه و گاز پزشکی	متنوع بر اساس نوع ضایعه در بیمار
۱۳	الکل و سایر مواد ضدعفونی کننده	متنوع بر اساس نوع ضایعه در بیمار

ک) استانداردهای ثبت:

همه ضایعات جدید و قدیمی بیمار با ذکر محل، تعداد، زمان تقریبی گذشته از حادثه در برگه مشاوره ثبت می شود و محل ضایعات با گزارشات پاراکلینیک و همچنین قانون دیات تطبیق داده می شود. در صورتی که بیمار نیاز به معاینه مجدد داشته باشد در برگه مشاوره ثبت می شود. در مواردی که بیمار نیاز به اقدامات پاراکلینیک داشته باشد از جمله (درخواست آزمایشات بالینی و درخواست X-Ray، MRI، CT-Scan) در برگه مشاوره ثبت می شود.

در صورت بروز نقص عضو در بیمار در پرونده بیمار ارتباط آن با ضایعه مورد بررسی اخیر ثبت می شود و در صورتیکه بیمار ضایعه و محدودیت حرکتی و حسی و اختلال روانی قبلی غیرمرتبط با حادثه اخیر دارد مشخص گردد و بعد از معاینه بالینی و تطبیق با کتب مرجع، میزان نقص عضو مرتبط توسط متخصص پزشکی قانونی اعلام می شود.

(ل) اندیکاسیون های دقیق جهت تجویز خدمت:

تعیین نقص عضو در مواردی که مسایل حقوقی و خدمات بیمه مطرح خواهد بود مثل بیمارانی که بدنبال تصادف، نزاع، حادثه کار، حوادث غیرمترقبه مثل انفجار آتش سوزی و همچنین کودک آزاری، همسر آزاری، سالمند آزاری که توسط اورژانس یا به شکل سرپایی در بیمارستان بستری شدند. همچنین در موارد خطای پزشکی و یا اعمال جراحی که احتمال بروز عارضه پس از درمان مطرح می باشد ارزیابی نقص عضو قبل و بعد از جراحی در تعیین خسارت بیمار نقش تعیین کننده دارد. در موارد خاص انجام فتوگرافی، نوار عصب عضله، اکوکاردیوگرافی و ... بر اساس مورد اندیکاسیون دارد.

(م) شواهد علمی در خصوص کنترا اندیکاسیون های دقیق خدمت:

عدم موافقت بیمار به انجام خدمت در صورت وجود اهلیت و صلاحیت لازم

(ن) مدت زمان ارائه هر واحد خدمت:

۲۰ دقیقه

(س) مدت اقامت در بخش های مختلف بستری جهت ارائه هر بار خدمت مربوطه:

بر اساس صدمات بیمار، نوع و تعداد آنها و میزان همکاری بیمار می تواند متغیر باشد. به طور متوسط ۲۰ دقیقه به ازای هر بیمار

(ع) موارد ضروری جهت آموزش به بیمار:

توصیه به همکاری جهت معاینه و ذکر شرح حال دقیق بدون سو گرایی و توضیح روند پیگیری پرونده قضائی، تاریخ معاینه مجدد، مدارک و مشاوره های ضروری که می بایست همراه داشته باشد و ... همچنین مراجعه به سازمان پزشکی قانونی در اسرع وقت جهت تشکیل پرونده و ادامه روند قانونی

منابع:

- 1- Linda Coccirarella, MD, MSc, Gunnar B.J. Andersson, MD, PhD. Guide to the Evaluation of Permanent Impairment, 5th ed American Medical Association Press; 2001
- 2- Workers Compensation Permanent partial Disability Schedules, Minnesota Statutes.
- 3- Christopher R. Brigham, MD, and Kathryn Mueller, MD, MPH. Impairment Classes and Ranges. The Guides Newsletter; AMA press; 2003, May/June.
- 4- Christopher RR. Brigham, Leon F. Ensalada, James B. Talmage. The Guides Casebook , 2nd ed. American Medical Association Press; 2002.

- 5- Ferris FL, Kassov A, Bresnick GH, Bailey I. New visual acuity charts for clinical research. Am J ophthalmol; 1982.
- 6- Colenbrander A. The functional vision score. Research and new developments in rehabilitation. Studies in Health Technology and Informatics. Amsterdam: IOS press; 1994

- تاریخ اعتبار این راهنما از زمان ابلاغ به مدت ۳ سال می باشد و بعد از اتمام مهلت زمانی میبایست ویرایش صورت پذیرد.

فرم تدوین راهنمای تجویز

مدت زمان ارائه	تواتر خدمتی		محل ارائه خدمت	شرط تجویز		ارائه کنندگان اصلی صاحب صلاحیت	افراد صاحب صلاحیت جهت تجویز	کاربرد خدمت		کد RVU	عنوان استاندارد
	تعداد دفعات مورد نیاز	فواصل انجام		کنترا اندیکاسیون	اندیکاسیون			سرپایی	بستری		
۲۰ دقیقه	باتوجه به نوع صدمات و نوع درمان	باتوجه به نوع صدمات و نوع درمان	بخش بستری و یا درمانگاه پزشکی قانونی	عدم موافقت بیمار صاحب صلاحیت	همه بیماران ترومایی مراجعه کننده به بیمارستان از جمله حوادث ترافیکی، حوادث کار، سقوط از ارتفاع ، کودک آزاری، سالمنند آزاری ، همسر آزاری	متخصص پزشکی قانونی و متخصص طب کار	پزشکان متخصص ارتوپدی، طب اورژانس، جراحی، اطفال و سایر گروههای پزشکی	☒	☒	901885	ارزیابی تخصصی پزشکی قانونی برای تعیین نقص عضو و یا از کارافتادگی

• تاریخ اعتبار این راهنما از زمان ابلاغ به مدت ۳ سال می باشد و بعد از اتمام مهلت زمانی میبایست ویرایش صورت پذیرد.